

KIMİL
(*Aelia* spp., Hem.: Pentatomidae)
ZİRAİ MÜCADELE TEKNİK TALİMATI

1. TANIMI VE YAŞAYIŞI

Ülkemizde bulunan türleri; *Aelia rostrata* Boh., *A. acuminata* L., *A. syriaca* Horv., *A. furcula* Fieb., *A. melanota* Fieb., *A. turanica* Horv., *A. virgata* Klug., *A. albo-vittata* Fieb. ve *A. sibirica* Reut.dır.

Türlere göre ayrıcalık göstermekle beraber en yaygın türü *A. rostrata* olup, yaklaşık 8-11 mm uzunluğunda ve 4-6 mm genişliğindedir. Baş üçgen şeklinde, genişliğinden daha uzun, ön kısmı sivridir. Orta kısımları koyu, kenarları genellikle açık kirli sarıdır. Antenleri kırmızımsıtrak renktedir. Nokta gözler kırmızı, birleşik gözler siyahtır. Sırtın ön kısmının kenarları omurgalı, sarımsı renkte, noktalıdır. Üzerinde yanyana önden arkaya uzanan siyah ve kirli sarı çizgiler bulunur. Bacaklar kirli sarı renktedir. Familya özelliği olarak pis koku salgılar.

Erginler yaz sonunda havaların çok ısındığı dönemlerde kışı geçirdikleri 1500-2000 m yükseklikteki kışlak adını verdiğimiz dağ ve tepelere çıkarlar. Havaların soğuması ile birlikte aktiviteleri kesilir, duraklama dönemine girerler. Kışı uyuşuk halde meşe, kirpigeven, kirpiotu, çam, ayıkulağı gibi kışlak bitkilerinin altlarında, yaprak altındaki toprağın 4-8 cm derinliğinde geçirirler. Genellikle meşe bitkilerini seçerler. İlkbaharda havaların ısınması ile 11-15° C derecelerde devamlı olmayan hareketleri, 19-22° C' lerde artar ve toplu olarak kışlaktan ovaya uçmaya başlarlar. İklim koşullarına göre değişmekle birlikte genellikle Nisan sonu Mayıs başında kışlaktan ovaya geçerler. Hava sıcaklığının üst üste en az 20° C'nin üstünde bir kaç gün devam etmesi durumunda kışlağı 3-5 günde terkederler. Havaların yağışlı ve serin gittiği günlerde iniş süresi uzar. Kışlaktan ovaya inen kimiller başaklı ve gelişmiş ekinleri seçerler. İnışten 10-15 gün sonrasına kadar beslenir ve çiftleşirler. Dişiler yumurtalarını; 12-18 lik yumurta paketleri halinde; başaklara, saplara, yaprak yüzlerine, toprak üstüne, yabancı otlara bırakırlar. Bir diş yaşam süresince yaklaşık 150-180 yumurta bırakır. Yumurtadan çıkan nimfler 5 gömlek değiştirerek yeni nesil ergin olurlar. Nimf dönemi ortalama 20-30 gün sürer. Yeni nesil erginler havaların ısınması ve hasadı takiben kışlaklara çıkarlar.

2.ZARAR ŞEKLİ, EKONOMİK ÖNEMİ VE YAYILIŞI:

Kışlaktan ovaya inen kışlamış kimil erginleri, süne kışlamış erginleri gibi kardeşlenme döneminde bulunan hububatı kökboğazı üstünden emerek **KURTOBOĞAZI (Göbek kurusu)** zararını yapar. Bu şekilde zarar görmüş bitki başak bağlamaz. Kışlamış kimil erginleri hububatın başaklanma döneminde başak sapını emerek bitkinin tane bağlamasına engel olur. Bu zarar şekline **AKBAŞAK** zararı denir. Kimil 3.-5. dönem nimf ve yeni nesil erginleri tanelerde beslenerek taneleri kavuz durumuna getirirler. Zararlı yoğunluğuna ve iklim koşullarına bağlı olarak her üç fenolojik dönemde de zarar ciddi boyutlara ulaşabilir.

Ülkemizin özellikle Orta Anadolu da yoğun olmak üzere hububat ekilişi olan bölgelerde yaygındır.

3.KONUKÇULARI:

Başta buğday olmak üzere diğer kültür ve yabancı Buğdaygiller konukçularıdır.

4.DOĞAL DÜŞMANLARI VE ETKİNLİKLERİ:

Ergin ve yumurta parazitoitleri vardır. Orta Anadolu Bölgesinde tespit edilmiş olan ergin parazitoiti *Gymnosoma desertorum* Rohd. (Dip.: Tachinidae) dur. Tespit edilen yumurta parazitoiti Hymenopterler ise; *Trisolcus rufiventris* (Mayr.), *T. semistriatus* (Nees.), *T. simoni* (Mayr.)dır. Ayrıca kışlaklarda bazı hastalık etmenleri ölüme neden olmakta ve çok az oranda da olsa parazit nematod *Agamermis* sp. kışlamakta olan erginlerde raslanılmaktadır.

5.MÜCADELESİ

5.1.Kültürel Önlemler

Bu önlemler içinde erkenci yetişen hububat çeşitleri ile bunların erken ekimleri, tarlaların iyi hazırlanması, nadasın iyi yapılması, yabancı otlarla gereği şekilde mücadele, hasadın mümkün olduğu oranda erken yapılması ve polikültür tarıma önem verilmesi gibi önlemler sayılabilir.

5.2.Kimyasal Mücadele

5.2.1.Mücadele Zamanının Tesbiti

Kıymıl Mücadelesi esas olarak kışlamış erginlere karşı yapılır. Mücadele zamanının sağlıklı bir şekilde saptanabilmesi için, kışlaktan göç hareketlerinin çok iyi takip edilmesi gerekir. Bu amaçla hava koşullarına bağlı olarak Nisan ayının ikinci haftasından itibaren kışlaklarda kıymılın hareketi izlenir. İlk uçuşlar görüldüğü günden sonra kışlaklar çevresindeki ekiliş alanları kontrol edilir. Zararlıının dağılmasına ve yumurta bırakmasına fırsat verilmeden toplu iniş alanlarında hemen mücadeleye başlanır (5 dekar sahada 1/4 m² lik çerçevelerle en az 10 sayım yapılarak, ortalama m² de 2 kışlamış ergin görülen sahalar programa alınır). Nimf ve yeni nesil erginler için; en geç 5. dönem nimf görüldüğünde (5 dekar sahada 1/4 m² lik çerçevelerle en az 10 sayım yapılarak, m² de ortalama 10 adet 2.-5. dönem nimf veya yeni nesil ergin) eşik olarak verilen yoğunlukta kıymıl bulunan alanlarda vakit geçirilmeden ilaçlama yapılmalıdır.

5.2.2.Kullanılacak İlaçlar ve Dozları

7-KİMİL

(*Aelia* spp., Hem.: (Pentatomidae)'A KARŞI

TAVSİYE EDİLEN İLAÇLAR

<u>Etkili Madde Adı ve Oranı</u>	<u>Formülasyonu</u>	<u>Dozu(preparat)</u> <u>Dekara</u>	<u>İlaçların Kullanıldığı</u> <u>Biyolojik Dönemler</u>
Endosülfan % 5	Toz	2.5Kg	Kışlamış Ergin
Fenitrothion % 3	Toz	2.5Kg	Tüm Dönemlerde
Dioxacorb % 3	Toz	2 Kg	Tüm Dönemlerde
Fenthion 525 g/1	EC	100 ml	Tüm Dönemlerde
Endosülfan 360 g/1	EC	250 ml	2-5. Dönem Nimf
Fenitrothion, 550 g/1	EC	150 ml	Tüm Dönemlerde
Endosülfan + Parathion Methyl (300 + 128) g/1	EC	200 ml	Tüm Dönemlerde

5.2.3.Kullanılacak Alet ve Makinalar

Sedyeli ve sırt motorlu toz atarlar, traktör kuyruk milinden hareketli toz atarlar ve uygun sıvı atarlar kullanılır.